

en A. V. van den Wall Bake (Stanislau-groep), uit twee luitenants-ter-zee tweede klasse, aan wie na enige tijd nog een luitenant-ter-zee eerste klasse toegevoegd werd; zo ontstond langzamerhand een nieuwe organisatie welke zich als 'De Reisvereniging' aanduidde. 'Colditz bracht', aldus van Amstel, 'voornamelijk de experts op het gebied van valse papieren, valse stempels en bluf', Stanislau 'leverde o.a. grote hoeveelheden materiaal en gereedschap, een onuitputtelijke bron van werkkrachten, vaklieden op elk gebied en het elite- 'dieven'-korps.'¹

De 'Reisvereniging' kende een aparte afdeling voor elk aspect dat bij de voorbereiding van een vlucht poging een rol speelde: een afdeling *mental training* welke de aspirant-vluchteling leerde hoe hij zich na een eventuele arrestatie op een fictieve levensloop kon beroepen, een documenten-afdeling welke alle stukken produceerde die bij die levensloop pasten, een afdeling reisadviezen welke raad gaf over de te volgen route, een afdeling uitrusting welke zorgde voor kompassen, routekaarten en Duitse marken (die waren van de bewakers verkregen door clandestiene verkoop van rookartikelen), een afdeling bewakingsdienst welke alle Duitsers binnen de versperring nauwlettend in het oog hield (van veel belang als ergens verboden werkzaamheden uitgevoerd werden!), een inlichtingendienst welke systematisch alle Duitsers met wie men in contact kwam, trachtte uit te horen, en een materiaaldienst, goeddeels samenvallend met het al genoemde elite- 'dieven'-korps: 'snaai ploegen die', aldus later kapitein van den Wall Bake, 'sloopten en gapten alles wat los en vast was om' (als er een tunnel gegraven werd) 'te voorzien in de behoeften aan mijnhout, elektrische leidingen, gereedschappen, enz.'²

Wie lid was van de 'Reisvereniging', moest er, al was hij slechts passief lid, offers voor brengen: er waren bijvoorbeeld veel sigaretten nodig om de Duitse marken te verwerven zonder welke elke ontsnappingspoging gedoemd was te mislukken. Velen waren er die dit soort offers afwezen en zwaar tilden aan de represailles (tijdelijk inhouden van post, speciaal van pakketten) zoals die, al had de Conventie van Genève ze ook verboden, na sommige ontvluchtelingen genomen werden: 'lid' van de 'Reisvereniging' werd slechts een minderheid, zij het een aanzienlijke: zeshonderd tot achthonderd van de in totaal ruim negentienhonderd officieren van de Stanislau-groep. Dat dit een minderheid bleef, had volgens van den Wall Bake te maken met het feit dat de Nederlandse kampleiding zich (in tegenstelling

¹ A.v., p. III. ² A. V. van den Wall Bake: 'Ontvluchtelingen uit Duitse krijgsgevangenschap' (1956), p. 10.